

Kőbányai Könnyűfémű Petrőczy u. 4. szám alatti pinceraktárában. A főliatermékek gyártásához szükséges segédanyagok raktározására használt, óriási szelvényű (akár kamionnal is bejárható!) pince bejárata közelében alussza Csipkerózsika-álmát ez a bortörténeti kuriózum, amely pesti ikertestvére a budai Váralja utcai Mayerffy-féle márványhordónak.

Az 1800-as évek második felében – a jó ivóvíznek köszönhetően – a sörgyártás hamar meghonosodott Kőbányán, még komlóültetvényeket is telepítettek a közelben a városszéli területen. Kézenfekvő volt, hogy a kőbányák hűs, egyenletes klímájú üregeit is befogják a sörkészítésbe: a Dreher Antal Sörfőzdéi Rt., az Első Magyar Részvényserfőzde, a Kőbányai Polgári Sörfőzde stb. érlelő kádakat, raktárakat helyeztek el a pincékben. A mai korszerű sörgyártás során már nincs szükség a nagyméretű malátacsíráztató kádakra, ezért a sörgyár alatti pincék is új, idegenforgalmi funkciók betöltésére várnak – remélhetőleg már nem sokáig.

Harminckét kilométernyi labirintus

Az 1960-as évektől kezdődően fokozatosan felszámolták az egészségtelen kolóniákat, helyüket lakótelepek foglalták el, a lakásállomány három évtized alatt megkétszereződött. Az egyre nagyobb igénybevétel miatt a mélyben húzódó, romló állagú pincék nagy veszélyforrást

ORSZÁGOS PINCEVESZÉLY

Az 1960-as és az 1970-es évtizedekben egyre több településen jelentkeztek olyan problémák, amelyeket korábban – kőbányászattal, élelmiszer-tárolás vagy éppen óvóhely céljára – kialakított üregek statikai állapotának romlása okozott. Egerben és Pécsen ezek a problémák szinte minden napivá váltak. Orvoslásukra 1974-ben egy Tárcaközi Koordináló Bizottság alakult: tagjai egy átfogó veszélyelhárítási programot dolgoztak ki, s az 1976-tól elvégzendő feladatokhoz pénzüsszegeket is hozzárendeltek.

Majd 1981-ben Országos Pinceveszély-elhárítási Programmá bővült az „ügy”, és ami még fontosabb: 780 millió forint felhasználását hagyták jóvá! Ekkor már Szekszárd, Szentendre is bekapcsolódott a programba. 1986–1990 között Budafoék (lásd A föld alatti Dél-Buda című cikkünket az ÉT 2003/33. számában – A szerk.), Nagymaros és az Eger közelében fekvő Ostoros veszélyeztetett helyei is a program részeseseivé váltak. A feltáró, veszélyelhárító tevékenység 1990-re már 21 településen folyt, így a Budai Várban, Csolnokon, Diósdon, Esztergomban, Mágocson, Miskolcon, Noszvajon, Novajon, Pakson, Süllyápon, Szerencsen, Tokajban és Veszprémben. A munkát a Belügyminisztérium pénzelte és koordinálta; ma az érintett települések pályázati úton juthatnak forráshoz. A programban 43 település vesz részt, több száz kilométernyi (!) pincével.

jelentettek. Az urbanizáció kedvezőtlen hatásai: a nagy talajterhelésű épületek, a felszíni közlekedés rezgése, a közművek rendszeres meghibásodása és ezek sokáig észrevétlen volta a 90-es évekre válságos helyzetet teremtett. Az Országos Pinceveszély-elhárítási Program keretein belül 1992-ben önálló Kőbányai Pinceveszély-elhárítási Programot dolgoztak ki. Ez utóbbi végrehajtása során több száz millió forintot költöttek az üregek feltárására, megerősítésére, egy részük tömédékelésére.

Legutóbb, 1997-ben az Óhegy park

A kőbányai gyáróriások súlyos tömege alatt is pincelabirintus húzódik meg

alatt – 15–20 méter mélységben – egy 1,2 kilométer hosszú, 5500 négyzetméter alapterületű hajdani kőbánya üregrendszerére bukkantak, amelyet a második világháború idején még óvóhelynek használtak. Lejáratait és szellőzőit később szeméttel, építési törmelékkel töltötték fel. A nagyméretű szellőzeten üregrendszer a beszivárgó vizektől több helyen károsodott. A megerősítést és tömédékelést azokon a helyeken kezdték meg, amelyek a legjobban veszélyeztetik a felszíni létesítményeket. Ma a Kőbányai Önkormányzat 32 kilométer hosszú, 195 ezer négyzetméter alapterületű pince létezéséről tud. A reneszánszát élő Dreher Sörgyár Rt., a Budapesti Likóriparti Kft., a Promontorvín és néhány gombát termesztő kisebb vállalkozás pincéinek kivételével a kerület szeretné rendszeresen látogathatóvá tenni ennek a hatalmas labirintusnak legalább néhány részét. (A pincék bemutatására mindeddig csak a Dreher Sörgyár vállalkozott.)

Az elmúlt napokban bekövetkezett tragikus baleset arra figyelmeztet, hogy ez a különleges geológiai adottságú, ám az évszázados emberi beavatkozásokkal megbontott egyensúlyú terület megkülönböztetett figyelemre és állandó ellenőrzésre szorul. Az urbanizációs hatásoktól veszélyeztetett rétegek állapota a XXI. század geofizikai és mikroszeizmológiai eszközeivel ma már pontosan diagnosztizálható, s a mért adatok alapján – kellő intézkedések mellett – elkerülhető az újabb tragédiák...

SZABLYÁR PÉTER